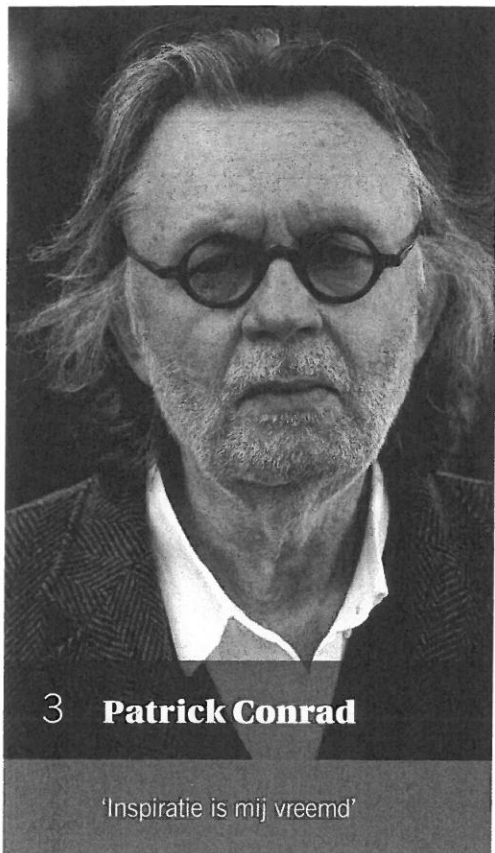

POËZIEKRANT 6/2015

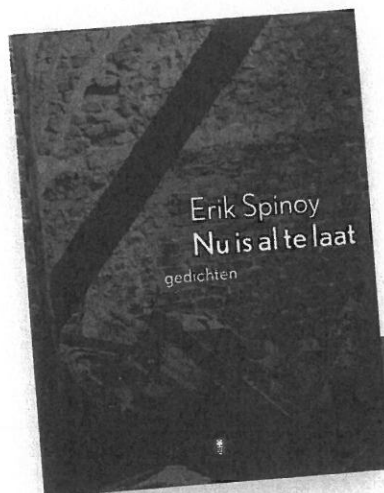
Nieuwe gedichten

- 1 Hubert van Herreweghen
- 10 Peter Holvoet-Hanssen
- 22 Roger de Neef
- 38 Gerry van der Linden
- 62 Hans Tentije
- 70 Annemarie Estor
- 98 Jabik Veenbaas
- 104 H.C. ten Berge
- 114 Jacobus Bos

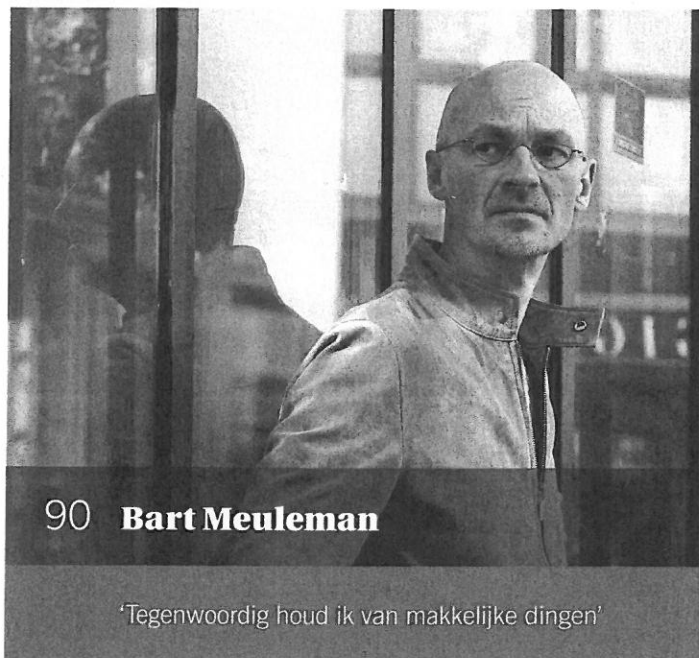
En verder

8 In Memoriam Joost Zwagerman | 12 Jan Arends | 16 Claude van de Berge | 20 Daniel Billiet, Erwin Steyaert, Hilde van Cauteren en Ann van Dessel | 20 Rik Andreae | 21 Serendipity | 26 Charlotte van den Broeck, Runa Svetlikova en Sofie Verdoodt | 32 Victor Schiferli | 33 De kanttekening: Kris Pint | 34 Frank Keizer | 36 Gedichten die mannen aan het huilen maken | 40 Het debuut | 44 Ellen Deckwitz | 45 Uit de zeef | 46 Ewa Lipska | 48 Vertaald: Enis Batur & Haydar Ergülen | 54 Joseph Brodsky | 57 Sylvia Plath | 58 Amour fou | 59 David Troch | 60 Anneke Brassinga: Crudités | 68 Tsead Bruinja | 82 Vertaald: Gonzalo Rojas | 95 Jacob Israël de Haan | 96 Benno Barnard | 100 Jan Oegema | 102 Federico García Lorca | 110 Alledaagse ergernissen | 112 Willy Roggeman | 116 Hans en Monique Hagen | 118 In Memoriam Sybren Polet | 120 Sarah Vankersschaever

18 Annemarie Estor

66 Erik Spinoy

BESTE MEVROUW LIPSKA

KRIS VAN HEUCKELOM

FOTO DANUTA WĘGIEL

Begin oktober vierde de Poolse dichteres

Ewa Lipska haar zeventigste verjaardag.

Dat ze nu op haar (vele) lauweren gaat rusten, lijkt weinig waarschijnlijk. Een vraaggesprek per e-mail, over en weer tussen Krakau en Leuven.

Zopas verscheen de Nederlandse vertaling van Beste mevrouw Schubert, een cyclus poëtische brieven waarin een niet nader genoemde ik-figuur zich richt tot ene 'mevrouw Schubert'.

Kunt u iets meer vertellen over de ontstaanscontext van het titelpersonage?

Ewa Lipska: 'Mevrouw Schubert' is in de jaren negentig ontstaan, toen ik in het Pools Instituut in Wenen werkte. De 'enscenering' van de brieven zat dus in die Oostenrijkse sfeer. Vandaar ook de naam Schubert, die in Oostenrijk courant voorkomt en die dus niets te maken heeft met de bekende componist. In diezelfde context ontstond ook 'meneer Schmetterling', aanvankelijk de afzender van de brieven. Na enige tijd bedacht ik echter dat een anonieme, symbolische figuur hier beter zou passen. De oorspronkelijke 'mevrouw Schubert' en haar partner waren in zekere zin politiek gekleurde personages. 'Meneer Schmetterling' stak zijn twijfels over de Europese Unie niet onder stoelen of banken (Polen was op dat ogenblik nog geen EU-lid) en bekeek de wereld rondom zich met de nodige scepsis. Tegenwoordig zijn 'mevrouw Schubert' en haar correspondent veeleer universele figuren die zich samen buigen over de vergankelijkheid, de zin van het leven, de liefde, de dood en de geschiedenis.

Het handelsmerk van uw poëzie zijn ongewone metaforen en raak geformuleerde personificaties. Kunt u iets vertellen over uw benadering van het dichtelijke metier? Verloopt het ontstaansproces van een gedicht in uw geval volgens welbepaalde etappes?

E.L.: Het gaat bij mij zoals bij een schilder: ik maak veel schetsen en aantekeningen, maar het is niet zo dat uit dat voorbereidend werk altijd een gedicht voortkomt. De rest komt toe aan de verbeelding van de dichter en aan diens vermogen om aan een tekst te blijven schaven. Of zoals W.H. Auden stelde: 'A poet has to woo not only his own Muse, but also Dame Philology.'

Er is heel wat geschreven over de sceptische ondertoon van uw poëzie. Gezien de vele zelfmoordenaars die uw gedichten bevolken, krijg je als lezer de stellige indruk dat – zoals Camus ooit schreef – 'il n'y a qu'un problème philosophique vraiment sérieux: c'est le suicide.' Bent u het eens met Camus dat de zin van de menselijke existentie erin bestaat te revolteren tegen de absurditeit die ons omringt?

E.L.: Dat klopt. Ik ben een scepticus en heb grote waardering voor het werk van Camus. Zijn boek *L'homme révolté* had een niet geringe impact toen ik het in mijn jonge jaren las. 'De voorbije twintig eeuwen is de som van het kwaad in de wereld niet verminderd. Geen enkele komst is in vervulling gegaan, noch die van God, noch die van de revolutie', schreef hij destijds. We leven thans in het tijdperk van de 'cultuurindustrie'. Almaar

vaker stelt de globalisering ons teleur, de demonen van het chauvinisme en het nationalisme worden weer wakker. Uiteraard heeft de ontwikkeling van de beschaving ook zijn goede kanten: de geneeskunde stelt ons in staat langer te leven en we weten steeds meer. Wat de wetenschap kan en vermag, is verbluffend, maar de wereld lijkt wel gek geworden: alles moet snel gebeuren en met het nodige kabaal, er hangt een geest van decadentie in de lucht...

In een van de brieven aan mevrouw Schubert heeft de anonieme afzender het over 'de koele ouderdom, die voor ons elke houdbaarheidstermijn kan verlengen'. U bent onlangs zeventig geworden. Hoe ervaart u het ouder worden en de veranderingen die ermee gepaard gaan?

E.L.: Tot mijn leeftijd verhoud ik me met het nodige gevoel voor humor. Ik lees de twee cijfers meestal omgekeerd: 07... Of ook 007, in de stijl van James Bond. Naar aanleiding van mijn verjaardag schreef Grzegorz Turnau, een bekend Pools muzikant, een gelegenheidsgedicht. De pointe van zijn gedicht was dat ik gewonnen heb: 7:0. Daar zit wel iets in, denk ik, want het begin van mijn leven leek iets heel anders aan te kondigen. Ik heb dus gewonnen en wie

weet lukt het me wel om nog een en ander gedaan te krijgen. Plannen heb ik in ieder geval genoeg.

Enkele jaren geleden werkte u mee aan de Nederlandse documentaire *Einde en begin*, gewijd aan de inmiddels overleden Poolse dichteres Wisława Szymborska. Dankzij dit mooie portret kregen we niet alleen een inkijk in de ongewone persoonlijkheid van de Nobelprijswinnares, maar waren we meteen ook getuige van de vele 'prullaria' die haar privéleven en dat van haar vrienden de nodige kleur gaven, zoals het miniatuurbeeldje van Manneken Pis waarmee Szymborska zichzelf cognac serveerde. Szymborska was vele decennia lang een goede vriendin van u. Wat waardeert u het meest in haar werk?

E.L.: Ik heb Wisława leren kennen toen ik achttien was. Dat was voor mij een belangrijke vriendschap. De vele ontmoetingen, de boeken die we lazen, de nachten die we al pratend doorbrachten. Szymborska had een specifiek gevoel voor humor. Om een term van Johan Huizinga te gebruiken: Wisława was een *homo ludens*, een mens van het spel, maar

dan in de filosofische betekenis van het woord. Ik hield van haar ironie, haar distantie, haar vermogen om in onbenullige zaken iets ongewoons te ontdekken. Wisława aanvaardde de wereld, ze zei me wel eens dat 'de wereld verrukkelijk is' – ze was het dus niet altijd eens met mijn opvattingen.

Een jaar geleden publiceerde *Poëziekrant* een katern met gedichten van jonge Poolse schrijvers. Volgt u het werk van uw jongere collega's? Zijn er auteurs van wie het werk bij u in de smaak valt?

E.L.: Ik heb contact met hen. Ze lijken op ons, ook al leven ze dan in hun eigen, virtuele tijdsgewricht. Ook zij revolteren tegen de werkelijkheid waarin ze leven. Onze revolutie was eenvoudig, we hadden maar te kiezen: wij of zij, wit of zwart. Zij hebben het veel lastiger, want er zijn tegenwoordig zoveel meer schakeringen van wit en zwart. Daar komt nog de tabloidisering van de media bij, de neergang van autoriteiten,... Maar er zijn veel interessante dichters, het volstaat om op internetfora te gaan kijken. Ik zie ze regelmatig, we praten met elkaar. Per slot van rekening zijn wij – jong of oud – allemaal toeristen op dezelfde transcendente paden...

Ewa Lipska is op 17 december om 20u te gast in Passa Porta voor de boekpresentatie van *Beste mevrouw Schubert*. Ze wordt ingeleid door Kris Van Heuckelom en gaat vervolgens in gesprek met Eric Metz.

Ewa Lipska

Beste mevrouw Schubert

PoëzieCentrum, Gent, 2015

34 p. / € 19,95